

ISSN 2522-493X

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ ДМИТРА БУРАГО

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Видавничий дім Дмитра Бураго

Наукове видання

«**МОВА І КУЛЬТУРА**»

Випуск 21

Том II (191)

Київ
2018

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Издательский дом Дмитрия Бураго

Научное издание

«ЯЗЫК И КУЛЬТУРА»

Выпуск 21

Том II (191)

Киев
2018

М 74 МОВА І КУЛЬТУРА. (Науковий журнал). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. – Вип. 21. – Т. II (191). – 588 с.

Наукове видання «Мова і культура» засноване у 1992 році

Видання зареєстроване Міністерством юстиції України.

Свідоцтво КВ № 12056-927ПП від 4.12.2006 р.

Затверджено постановою президії ВАК України

від 18 листопада 2009 р. № 1-05/5

ISSN 2522-4948 (Online), ISSN 2522-493X (Print)

Засновники:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Видавничий дім Дмитра Бураго

Видається за рішенням Вченої ради Інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 19.02.2007 р.

Головний редактор Д. С. Бураго

Редакційна колегія:

д-р філол. наук, проф. *С. Д. Абрамович*, канд. філол. наук, доц. *П. П. Алексєєв*, д-р філол. наук, проф. *В. М. Бріцин*; д-р філол. наук, проф., академік АН ВШ України *Ю. Л. Булаховська*; д-р філол. наук, проф. *О. П. Воробйова*; д-р філол. наук, проф., академік АН ВШ України, заслужений працівник ВШ України *Л. П. Іванова*; д-р філол. наук, проф. *Т. В. Клеофастова*; д-р філол. наук, проф. д-р філол. наук, проф. *Ю. І. Корзов*; д-р філол. наук, проф. *Н. В. Костенко*; д-р філол. наук, проф. *О. О. Корнієнко*; д-р філол. наук, проф. *Г. Ю. Мережинська*; д-р філол. наук, проф. *А. К. Мойсієнко*; д-р філол. наук, проф. *Ю. Л. Мосенкіс*; д-р філол. наук, проф. *Н. Г. Озерова*; д-р філос. наук, проф., академік НАН України *О. С. Онищенко*; д-р пед. наук, канд. філол. наук, проф. *Г. В. Онкович*; д-р філол. наук, проф. *Т. А. Пахарєва*; д-р філол. наук, проф. *Г. Ф. Семенюк*; д-р філол. наук, проф., академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки України *В. Г. Склярєнко*; д-р філол. наук, проф. *Н. В. Слухай*; д-р філол. наук, проф. *О. С. Снитко*; д-р філол. наук, проф. *Е. С. Соловей*; д-р психол. наук, проф., член-кор. АПН України *Н. В. Чепелева*.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТИПАЖІ XIX СТ.: «ЦИГАН»

У статті розроблено модель опису лінгвокультурного типу «циган», зафіксованого в українському художньому дискурсі XIX століття з урахуванням його образно-перцептивних, оцінних і ціннісних характеристик.

Ключові слова: лінгвокультурний типаж «циган», перцептивно-образні і ціннісні характеристики, фрейм, слот.

Типаж «циган» досить широко представлений у художній літературі XIX століття. Він зустрічається в творах Т. Г. Шевченка («Відьма»), Г. Ф. Квітки-Основ'яненка («Перекотиполе»), П. О. Куліша («Циган»), С. В. Руданського («Циган з конем», «Циган з хроном», «Циган на толоці», «Циган-пасічник», «Циганський хрест», «Циган в огірках», «Циган на сповіді»), О. Ю. Кобилянської («В неділю рано зілля копала...»), М. П. Левицького («Союзниця», «Союзник», «Нюбеля»).

Представлений тут опис цього типуажу стає зрозумілим на тлі чисельних історичних, культурологічних, етнографічних праць тощо. Хоча циганознавство сформувалося уже в кінці XIX ст. на поч. XX ст., у цій галузі є недостатньо описаних аспектів, зокрема досить докладно були представлені дослідження про походження циган, специфіку циганської культури, побут, взаємовідносини циган з іншими етносами. Зокрема, у 20 – 30-х рр. XX ст. підвищився науковий інтерес до циганського народу (О. Баранников, О. Герман, Л. Берг, В. Філоненко), у кінці 40-х рр. XX ст. з'являються наукові розвідки С. Токарева, Л. Моногарової, В. Владікіна, Т. Вентцель, присвячені етнічній історії, матеріальній та духовній культурі, побуту циган. Проблеми історико-етнографічного дослідження циган СРСР порушуються в наукових працях В. Санарова, С. Друца, О. Гесслера, Л. Черенкова, Т. Кисільової та ін. Еволюція сімейного та суспільного побуту, релігійні уявлення, музичний фольклор циган, розвиток циганських діалектів представлені в роботах І. Андронікової, Б. Чирка, Н. Деметер, В. Санарова, Л. Мануша, В. Наулка. Історію, культуру, правовий стан циган південних регіонів України XIX ст. дослідили В. Зеленчук та І. Крижановська. Після проголошення незалежності України з'являються історичні праці Л. Малика, М. Пітолича, О. Передрія, В. Шинкаря, Г. Ємця, Б. Дяченка, присвячені вивченню циганської проблематики [2: 5-7]. Комплексним історичним дослідженням розвитку циганського населення України протягом XVI – XX ст. є дисертація О. В. Белікова, який на основі широкого кола джерел проаналізував процес формування циганського населення в Україні, його кількісний та якісний склад, розселення, формування правової бази щодо циган з боку державних утворень, охарактеризував загальний економічний і соціокультурний стан циган, визначив місце, яке вони посідали в українському суспільстві у досліджуваній період, висвітлив основні напрямки господарчої діяльності циган, соціальну структуру та процеси соціальної диференціації в їх середовищі, особливості культурно-побутових процесів серед циганського населення України [2].

Питання щодо етнічної історії циган розглядали і зарубіжні дослідники США, Великої Британії, Росії, Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії, Болгарії (Г. Веддек, Є. Фіцовський, М. Хубшманова, Е. Хорватова та ін.). Ці праці «містять багато нових фактичних даних, що пов'язані з походженням, шляхами пересувань, формуванням і розвитком циганських груп в Україні» [2: 7].

Незважаючи на досить детальне зображення життя та побуту циган в Україні, багато аспектів їхнього існування тут залишаються вивченими недостатньо. Зокрема, до мало описаних належить циганська проблематика з опорою на дані української літератури, публіцистики, народної творчості.

Мета статті – змоделювати лінгвокультурний типаж «циган», зафіксований в українському художньому дискурсі XIX століття з урахуванням його образно-перцептивних, оцінних і ціннісних характеристик.

Хоча типаж «циган» віднесено до типажів з етнокультурною основою [15: 243], у деяких аспектах він виявляє ознаки типажів із соціокультурною домінантою. Розгляд типуажу «циган» показує, що не всі аспекти, які характеризують його як концепт етнокультурного чи соціокультурного типу представлено однаково повно. Наприклад, у художній літературі детальні описи цього типуажу щодо характерних рис вбрання, побуту, харчування тощо практично не представлені, натомість у художніх текстах і українських пареміях ми можемо виділити найбільш значущі уявлення про етнічні риси циган.

Щодо етнічної інтерпретації, то переважною рисою типуажу «циган» є набуття ним узагальненої ознаки «чужий». У цій функції «чужий» циган, незважаючи на характерні етнічні риси, стає симіляром стосовно таких типажів, як «литвин», «німець», «жид» [15: 244].

Чужа культура, на думку Є. Ф. Тарасова, «сприймається як «відхилення від норми», при цьому відповідним чином нормою вважаються образи своєї культури, і чужа культура осягається шляхом приведення чужих образів свідомості до образів своєї культури» [16: 30]. О. В. Балянська слушно зауважує, що базова культурно-психологічна опозиція «свій – чужий» «формує когнітивну ціннісно-оцінну систему знань і відображає унікальність сприйняття та інтерпретації реального світу, обумовленого особливостями конкретної культури» [1]. Дослідниця відзначає, що «свій» сприймається як норма, а «чужий» як її порушення. «Особливості опозиції «свій – чужий» такі, що відповідне подання про «чужого» і його негативне сприйняття можливі навіть за відсутності або недостатку контактів і відповідної інформації, тобто об'єктивних причин для формування негативної думки про «чужого». Спроба уявити механізм формування етнічних упереджень через патерн є одним із способів пояснення причини прецеденту при «пожвавленні», відтворенні негативної інформації щодо «чужого». При всій логічній бездоганності такого підходу пояснення, що дається з психолінгвістичних позицій, здається більш природне, коли обмежується поясненням сприйняття «чужої» культури як «відхилення від норми» (Є. Ф. Тарасов, Ю. О. Сорокін, Н. В. Уфимцева). Оскільки колективна пам'ять не нескінченна і вибіркова, уявлення про «своїх» і «чужих» закріплюються у вигляді стереотипів, когнітивну основу яких складають характеристики «чужого», отримані при порівнянні зі «своїм»» [16]. Аналогічну думку висловлює і С. В. П'ятаченко про протиставлення опозиції «свій – чужий»: «формувало переважно негативний образ «чужого», який уявлявся небезпечним, ворожим, наділений «шкідливими» магічними здібностями, а також до певної міри дегуманізованим. «Чужий» часто змальовувався дивним, незрозумілим,

аморальним, що, у свою чергу, формувало певний комплекс переваг «своїх» над «чужими», який виконував функції своєрідного магічно-ментального оберегу. Протообраз «чужого» формує в пізніші часи типологічно споріднене віяло інонаціональних образів, яке має власну специфіку та наповнення» [12].

У художній літературі відбито народні уявлення про минуле циган, про їхнє сучасне буття, а також різноманітні описи «контактів» з циганами.

Інтерпретація минулого циган, як правило пов'язана з християнською історією. Міфологізована точка зору про історію появи в Україні циган у принципі відбиває історію появи «циган» в Європі. О. Данилків зауважує, що «Минуле циган – одна з найтаємніших сторінок в історії народів світу. Зрепштою, вчені дійшли висновку, що їхньою прабатьківщиною є західна частина Індійського півострова. Ймовірно, що звідти протоцигани вирушили у свою подорож у IV або V ст. н. е., хоча існують припущення й щодо більш раннього виходу. Перша згадка про циган на території Європи датується 1322 роком. Про це розповідають записки двох монахів-францисканців – Симона Симіоніса та Хуго Освіченого, які бачили на острові Крит людей, що жили в шатрах і дотримувалися обрядів грецької православної церкви. В Греції, перед тим як потрапити в інші країни Європи, вони отримали назву «аттіганос» («атсинганос»), що означає віщун, ясновидець. Після напестя турецьких військ на Балкани 1418 р. цигани протягом 11 років розселяються по всій Європі» [4].

Перша згадка про циган на території України датується початком XV ст. «Пізніше в Центральну Україну переселяються цигани з Польщі. За часів Богдана Хмельницького вони оселяються в районах, де був попит на ковальський та зброярський промисли» [4].

У характеристиці циган XIX ст. важливе місце мала їхня релігійна приналежність. У цьому відношенні цигани є яскравим зразком етносів, які легко адаптувалися до поширених на тій чи тій території релігії. Про це свідчить і фразеологізм *„Циган, якої ти віри?“* – *„А тобі якої треба?“* [17], що характеризує ставлення циган до релігії та релігійних традицій. Так, цигани з Польщі дотримувались католицьких обрядів: «Цигани з Польщі мали свій специфічний релігійний світогляд, але водночас дотримувались католицької обрядовості. Однак з часом, мешкаючи у православному оточенні, вони перебирають і православний обряд» [4].

Більшість циган в Україні належать до православних, хоча серед них є і мусульмани, католики та протестанти різних течій [10].

Н. О. Зіневич стверджує, що «цигани (роми), як етнос формувалися на перетині різних систем: етнічних, соціальних, релігійних, – а нерідко й на перетині протилежних культур. Кордони між цими етнокультурними системами проходили, в тому числі на українських землях, деякі з них поділяли циганські етнічні групи на окремі частини, зокрема за релігійними

та історико–культурними зонами: східнохристиянську (православну), західноримську (католицьку), мусульманську» [6: 17].

Їхній релігійний світогляд, як зазначає С. В. Филипчук, поєднував у собі елементи язичництва та християнства [19: 262].

У народному світосприйнятті циган, відбитому в художній літературі XIX ст., домінувала думка, що хоча цигани за своєю вірою християни, але їх православне віросповідання є іншим, не таким, як в української громади.

У повісті О. Ю. Кобилянської «В неділю рано зілля копала...» відбито традиційні народні уявлення, що на циганах лежить гріх – вони не прийняли Марію: *Вже сама легенда, що в'язалася з ними, хоч і не всім znana, буцімто їх [циган] предки не прийняли на відпочинок Марії, що втікала з божим дитятком і Йосифом, чинила з них якихось ворогів* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 6-7).

У тій же повісті відбито і інші стереотипні уявлення про циган. Цигани не вміють по-справжньому молитися, до них неприхильний Бог, за свої гріхи перед Марією вони приречені тинятися по світу, жити у вічних злиднях, мандрах:

Її руки мимоволі укладаються на грудях наохрест, але уста не заворушуються до молитви. Вона [циганка] не вміє молитися. Не молилася бог знає відколи. Та хоч і молилася, то її людям бог неприхильний. Не любить їх [циган]. Тому вони і в вічних злиднях по світі тиняються. За кару тисячолітню. І лиш ніччю оживають, до ночі їх тягне, бога занедбують, хіба звертаються вони до місяця з своїми просьбами. Місяць їм помагає, але такими ночами і він перед чимось ховається (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 52).

Побутова і релігійна відмінність циган зумовила зверхне ставлення до цих меншин як з боку українців, так і з боку інших корінних європейських народів О. Курочкін пояснює таким комплексом причин: «Ромів та кудеїв представники різних християнських конфесій одностайно звинувачували, по-перше, в тому, що вони не знають “істинного Бога”, тобто є іновірцями, еретиками. По-друге, осіле, переважно селянське населення, дивилося на них з острахом і підозрою, як на мандрівних волоцюг, “людей – перекотиполе”, які не мали ні власної батьківщини, ні держави, ні шматка землі» [8: 256–257].

Ці «релігійні вади» циган стають основою стійкого неприйняття цього етносу. О. Ю. Кобилянська акцентує увагу на такій рисі циган як націленість на мандри, пошуки кращого життя: *Зіткнув тяжко. От чого дожив. Що судилося чинити. Вчора розбив з жалю, прощаючись з донькою піснею, свою скрипку, лишив жінку і пішов. А як поверне, хто знає, чи застане живу. Циганів лиш циган знає – що в них кипить, що в них коїться. От що значить циганське життя. Нині тут, завтра там, а позавтра, може, і мертвий. Йому пригадалася нараз казкова, вже майже тисячолітня легенда про причину вічної циганської мандрівки і злиднів. Будучи ще в Єгипті, вони не прийняли Марії з Йосифом та божим дитятком у себе на відпочинок, – і через те за кару тиняються, мандрують споконвіку по світі. І чи скінчиться коли оця кара господня? Відбудуть її? – питався* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 20); *Старий циган розказав Грицеві, що волохитесь вже до двадцяти років на світі, лише глибокою зимою опиняється в Угорщині, недалеко пусті, де тупиться коло інших циганів* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 95); *От що значить циганське життя. Нині тут, завтра там, а позавтра, може, і мертвий Андронаті вірять, що його плем'я споконвіку тиняється по світу за старі провини* (О. Ю. Кобилянська. В неділю рано зілля копала, с. 97). Ця риса відбита і в паремії *як не мають домів, щоб і частя не мали (Цигани)* [16].

Утім, у прикладі О. Ю. Кобилянської відсутність постійного місця проживання сприймається циганами не як кара Господня, а як їх звичний життєвий уклад. Більше того цей уклад трансформується у волелюбність, націленість на пошуки у мандрах кращого життя: *– Ну й життя ж ваше... циганське, вибачайте, – сказав лікарь. – І здоровому,*

мабуть, не легке воно, а що вже хворому. – Гірише циганського, пане докторе, – озвалася хвора. – **Цигане хоч бідують, так зате волю мають** (М. П. Левицький. Ніобея, с. 153).

Ця націленість на мандрі, непов'язаність з постійним місцем проживання знайшла втілення у фразеологізмі **вільний як циган** [5: 119].

Відповідно до незвичного способу життя незвичними є і заняття циган. Цигани в народних уявленнях XIX ст. є носіями тасмних знань. Вони збирають зілля, ворожать, чаклкують. Ворожіння – типове заняття циганок. У О. Ю. Кобилянської в повісті «В неділю» читаємо таку характеристику: **Відтак по днині розлазилися селами поодинокі. Тут – по милостиню, там – розпитуючи, чи нема кітлів до поправки, там – збираючи по горах чудотворне зілля, там – ворожачи, там – виграваячи на скрипці або цимбалах за кусень хліба або яку стару одержину... там – як сказано – нападали на подорожніх, а все з якимось поспіхом, все мов в перелеті** (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 6-7); **Вона знає дуже багато ліків і вміє ворожити так, як мало хто з циганів – бо її цигани не всі розуміються на зіллі і ворожбі або примівках. Але її вчили це змалечку. І тим вона і межі нанами гроні заробляла...** (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 32); **Ніяк було тримати навіки в своїй хаті «пройдисвіта» – як називали її [ціданку] люди, тим більше, що вона займалася ворожбитством, примівками і таким іншим богопротивним ділом...** (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 33).

У народній уяві жінки-циганки асоціювалися з чаклунками. Зокрема, циганка-ворожка представлена насамперед у баладах та ліричних піснях, в українській класичній літературі та малярстві. Наприклад, у 1841 році буденний сюжет (циганка вгадує долю по руці незаміжньої дівчини) спонукав Т. Г. Шевченка на створення акварелі. Як слушно зауважує О. В. Курочкін, «справжні циганки користувалися широким арсеналом магичних засобів: ворожили по очах, по руці, на картах, використовували різні магичні предмети на зразок кістки, обмотаної пасмом людського волосся, кришталеву кульку, воскового чортика “бенгоро” тощо» [8: 265-266].

Рисою, яка відрізняла у народному уявленні циган від іншого населення було й те, що вони були не схильні до звичної роботи. «Спроби царського уряду привчити циганів до сільського господарства не увінчалися успіхом. Більшість з них надавала перевагу «легкому хлібу». Крім того слід відмітити, що дана група населення не мала для цього необхідних землеробських навичок і умінь» [7: 45].

У художній літературі це не представлено, а відбито в значному масиві фразеологізмів, побудованих на іронічному називанні видів діяльності (бджільництво, випас овець тощо), якими цигани не займаються: **знаючий як циган до пасіки** [20: 159]; **знається (цікавий) як циган до бджіл** (Хмельницька обл.) [20: 159]; **цікавий як циган до бджіл** [5: 68]; **знається як циган у вівцях** [20: 159]; **знається як циган на вівцях** [20: 159]; **понимає як циган у вівцях** – зовсім не розуміється [20: 159].

Ю. Р. Сілецький пише: «Часто цигани наймалися на тимчасові сільськогосподарські роботи: косовицю, молотьбу. До цього їх зазвичай спонукала крайня матеріальна скрута. А оскільки ці роботи були важкими і вимагали відповідних навичок та досвіду, то цигани не завжди з ними успішно справлялися, та й не мали від них особливого задоволення: “збирається, як циган молотити”» [13]. У «Словнику стійких народних порівнянь» О. С. Юрченка також натрапляємо на такі фразеологізми: **збирається як**

циган молотити – дуже повільно збирається [20: 159]; **поспішає як циган молотити** – зволікає, не поспішає [20: 159].

Типовими сферами діяльності циган були конярство. Народною уявою про циган, за даними української літератури та українських прислів'їв, є любов циган до коней, знання коней. У М. П. Левицького читаємо: –... **Я [циган] всі коні знаю по всій окорузі. Ви ж за його німцєві дали шістьдесять торік на Петра у Полонному** (М. П. Левицький. Союзник, с. 171).

У традиційному циганському житті коні, як пише О. В. Курочкін, відігравали надзвичайно важливу роль. «Вони були не лише засобами пересування, а й мірилом багатства, своєрідним тотемом, символом кочової свободи. Постійно перебуваючи у контакті з кіньми, роми у всіх тонкоцях знали їх організм, норови, вправно лікували і дресирували цих тварин. Одним із головних промислів була торгівля кіньми, полюбляли цигани і мінятися ними, що найчастіше відбувалося на ярмарках і базарах. Ця пристрасть до обміну відбита в українському прислів'ї: «менжує як циган кіньми». Купівля коней і мєнджування ними приносили не лише певний заробіток, а й розкривали природжений артистизм натури цигана» [8: 261].

Типовим заняттям циганів була і дрібна торгівля: – *Авжеж. Ми ж у Росії живемо, то ми й руські. – Нехай буде й так, – здвигнув плечима Олекса, – хіба я знаю? Оце я згадав: отой циган, що кіньми торгує, Чорба отой, Мартин, – він раз у раз хвалиться, що він “союз руського народа”, найбільше, як п'яний бляшку тую чіпляє собі на груди, жидів лає, бити їх, каже, треба...* (М. П. Левицький. Союзник, с. 169); *“І жидів бив, як погром був”, – подумав о. Никодим, але не сказав нічого. – Тільки треба було б... – замнявся циган. – Чого? – На могорич...*

З гідким почуттям о. Никодим добув з гаманця карбованець і кинув на стіл.

– *На... Заводь. Циган покотився, взяв гроші. – А гнідого я вам продам у Тернівці. Вірте совісті. Тільки виведіть, а я вже для вас постараюся. Бувайте здорові. – Іди з Богом. Циган пішов. О. Никодим почував себе так погано й прикро, ніби в щось дуже погане ногою вступив* (М. П. Левицький. Союзник, с. 173).

Ознака торгівля кіньми знайшла відбиття в таких прислів'ях та приказках: **мінється як циган кіньми** [20: 159]; **мінє як циган кобилу** [20: 159]; **мєнджує як циган кіньми** – постійно перепродує [20: 159]; **крутить як циган кіньми** [5: 66]. Не дивлячись на не, що циган торгує краденими кіньми, все ж має авторитет серед людей, з багатьма знається, скрізь буває, тому його хочуть залучити до об'єднання людей у «союз»: – *То хіба вже того цигана покликати, нехай він набірає той „союз”, – мовив Олекса. – Він по ярмарках волючиться, багато людей знає. – Гм... – задумався о. Никодим. – Коли ж бо він... такий... – Та непевний, що й казати! Не без того, щоб і краденими кіньми не мєнжував...*

– *Не хочеться з ним заводитись... Ніяково... – Так-то воно, пане. Ну, коли ж бо иншого, з путящих людей, я не знаю нікого* (М. П. Левицький. Союзник, с. 170).

С. В. Руданський зображує цигана як людину, яка весь час вештається на ярмарку, щось продає, щось купує, хоча грошей не має: **Ходить циган, ярмаркує, Лиш конійку має...** (С. В. Руданський. Циган з хроном). Не лише ярмаркували, танцювали та співали ще й цигани запрошувалися на толоку не за гроші, а за частування: **Пішов циган на**

толоку До сусіда зрання. Та в сусіда без обіду Косив до смеркання (С. В. Руданський. Циган на толоці).

Іншим типовим заняттям циган було ковальство. У художній літературі це заняття не відбито, а в пареміях натрапляємо: *наліг як циган на точило, наліг як циган на ковадло* – посилено працює [20: 159]; *на те циган кліщі держить, щоб у руки не попекло* [17].

С. Кузьміна наголошує на тому, що «цигани здавна славилися своєю ковальською майстерністю. Вони займалися металообробкою та виготовленням металевих виробів. У подальшому в середовищі циганів виокремилася певна група людей, яка спеціалізувалася на виготовленні різних прикрас, які знаходили великий попит як у Бессарабії, так і за її межами. Цей вид ремесла значно вдосконалювався і нерідко ставав суто родинним, а його таємниці передавалися від батька до сина» [7: 44-45].

Як зазначає С. В. П'ятаченко в дослідженні «Москаль, жид, циган в українському фольклорі: стереотипні сприйняття»: «Серед традиційних занять циган головним, поряд з обміном коней та ковальським промыслом, було ковальство зі спеціалізацією виготовлення тонких підків, пряжок, “циганських” голок, ножів тощо. Похідними від ковальства були інші численні ремесла, пов’язані з обробкою металів і лагодженням металевих речей (котлярство, лудження, виготовлення прикрас зі срібла й золота). Ковальство та ковальство в Україні вважали настільки спеціальними промыслами, що в документах просто значилися як “звичайний циганський промысел”» [12].

Фрейм «Зовнішні характеристики». Характерною етнокультурною характеристикою є зовнішній вигляд цигана. Цигани мали смагляву шкіру, чорне волосся і ще чорніші, як вуглини, очі, здебільшого їх називали чорними людьми: *Обіч і позад возів, запряжених кінями і віслюками, ішли цигани-чоловіки, роззираючись блискучим чорним оком цікаво округ себе* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 7); *Піднявся і глянув [циган] дивним оком округ себе. Страшний огонь горів в тих чорних блискучих очах* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 13); *Цигани заворушилися, роблячи мовчки місце молодому провідникові та уможовчують кругом нього цікаво і послухно. Тим часом він, мов сам цар ночі, потрясав люто і гордо головою, з якої спадало довге чорне кучеряве волосся на плечі, як ознака вільної людини* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 9-10).

Пор. головні характеристики зовнішності циган в українському словесному та видовишно-драматичному фольклорі: «Портретуючи цей образ, насамперед прагнуть наголосити темну пігментацію шкіри та волосся. Ці ідентифікаційні ознаки відповідають реальним антропологічним показникам ромів, але в умовах “святкового інобуття” вони абсолютизуються й доводяться до стану гротескового абсурду. “Чорнявість” як істотна риса зовнішності характерна для ляльок “цигана” і “циганки” з Сокиринського вертепу. Живі актори, які виконують роль “циганів” у різдвяно-новорічних обходах і весільному рядженні, зазвичай моделюють свій образ за допомогою чорної маски (шкіра, хутро, матерія, папір), або, використовуючи різні засоби гримування (сажа, вугілля, вакса тощо). Виразними атрибутами цього персонажа слугують також чорне волосся на голові, чорні вуса та борода» [8: 259-260].

Ознака «чорнявість» представлена і у фразеологізмах: *чорний як циган* – 1. Про чорняву людину. 2. Про дуже засмаглу людину [20: 160]; *як циган* – про неголеного і непідстриженого, неакуратного чоловіка [9: 220].

Головна зрима ознака циган – смаглявість. «Вона має ознаки від дравидського типу кольору шкіри і волосся до середньоземноморського типу смаглявості. Кількість пігменту меланіну у верхніх шарах шкіри, що обумовлює тип смаглявості, залежить як від генетичних чинників, так і від біохімічних, що обумовлені середовищем краю. Дравидський тип смаглявості найпоширеніший для циганів Закарпаття, але є і у циганів інших регіонів, головним чином у циганів 1,2 станів. За смаглявістю шкіри цигани різних місцевостей відрізняють один одного за місцем проживання» [3: 158].

У О. Ю. Кобилянської смаглявість цигана вважається ознакою краси: *При Раду їй оставатись годі, – він [циган] пімститься на ній на ціле життя, наколи вона лише підійметься на ноги. В свого славного батька, семиградського отамана циганів, своєю злобою вдався, лихий і мстивий, як смерть, дарма що красний, як місяць, і понад свій вік мудрий* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 17-18).

Слот «Одяг». Одяг циган належав до впізаного способу вбрання, тому він майже не знайшов відбиття в українській літературі XIX ст., був загальновідомим у народному уявленні.

Вирізняв циганів з-поміж інших і одяг. В одязі – тяга до яскравості, до блискучих металів, до золота: *А він сам, Раду [циган], старший багато від неї, пристроєний в синій якийсь стрій з великими срібними гудзиками та калаталами, з посрібленою грубою палицею в руках, знаком, що він старшина оцеї тут хоч невеличкої громади, повторяв заєдно одно й те саме...* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 8).

У народній уяві цигани приречені на бідність і поневірвання. Ця бідність у художній літературі знаходить постійне відбиття з вказівкою на бідний і подертий одяг: *Коло осіннього Миколи, Обідрані, трохи не голі, Бендерським шляхом у ночі йшли цигане* (Т. Г. Шевченко. Відьма, с. 27).

Ія ознака знайшла відбиття і в фразеології: **обдертий як циган** – про дуже обідрану людину [20: 159].

До візуальної ідентифікуючої ознаки належить, на думку О. Данілікіна, «узагальнений типаж народного одягу циганів у різних країнах XVIII–XX століть при його групових варіаціях у різних етнодіалектних регіональних груп (*типах*) одягу, що візуально поряд з антропологією характеризував їх як циганів для іншонаціонального місцевого населення незалежно від того кочові ті цигани чи постійно осілі. Народний одяг того періоду був продуктом кочового способу життя, громадської етики і естетики циганських спільнот, труднощів невлаштованості, антропологічні особливості, у даному випадку – конституції циганів-кочівників і сезонно-мігруючих» [3: 159].

Автор зазначає, що тип їхнього одягу свідчить, що «ті цигани перебувають у стані національно-культурної і етносоціальної традиційності, навіть за умов, що чоловіча половина сім'ї використовує фабричне вбрання і водночас є показником того, що угро-ромські сім'ї перебувають на маргінесі» [3: 159-160].

Одяг виступає основним маркером зміни соціального стану, відходу від етносоціальних традицій в житті циган. О. Данілікін зауважує, що «зміни в одязі (відхід від кочівницьких типів одягу до узагальнених фасонів фабричного виробництва і видозмінність етнічних форм у пристосуванні їх до загальноприйнятих у суспільстві фасонів одягу) є показником того, що у циганському соціумі відбулися зміни» [3: 160].

Соціокультурні характеристики типажу «циган» дуже щільно пов'язані з етнокультурними поглядами на циган. Домінуючою тенденцією є належність до «чужого», тому їм приписуються переважно негативні риси.

У художній літературі відбито багато рис народної уяви про циган.

Багато фреймів пов'язано з вираженням ідеї, що вони не такі, як інші люди (сфера діяльності, зовнішність, відсутність постійного місця проживання). Наявність опозиції «свій – чужий» викликана появою досить великої, багатой палітри оцінних характеристик стосовно циган і характеристик, пов'язаних з іншими людьми.

Фрейм «Внутрішні моральні характеристики і соціальна поведінка». У народних уявленнях негативне ставлення до циган (ромів) переважно мотивується їх схильністю до різних форм шахрайства та обману. Зокрема, це значення «циган – цигань; обманщик» подає Ф. М. Пискунов у «Малоросійсько-червононоруському словаре живаго и актоваго языка» [11].

Художні контексти показують, що в народі так пішло, що циган так може обманути, обдурити, набрехати людям, що вони вірять йому, хоч і не завжди довіряють: – *А як почне циган брехати й вихваляти, то всякий подумає собі: а чи нема тут якого “ганжу”, що циган так старається?* (М. П. Левицький. Союзник, с. 175); – *Слухай, Мартине, – сказав о. Никодим. – Давай гроші, бо я маю ще багато покупок поробити. – Які гроші? – здивувався Чорба. – Та ж за коня. Ще ж з тебе шістдесят карбованців належиться. Циган підняв високо плечі й вилупив очі, неначе з великого дива. – Та ви забули, може, батюшка? Я ж вам гроші віддав. – Коли? – здивувався о. Никодим. – Та ви ж самі казали при людях, що я вам дав сімдесят. І врандник, і акцизник чули, і оконом, що відкупив у мене коня* (М. П. Левицький. Союзниця, с. 178).

Господар, знаючи хитру вдачу цигана, прочив його, наказав і вказав на місце і на-тякнув, що кожного цигана чекає така «дяка» від людей, яких вони обдурюють: *Раз багаті хазяї Цигана приймали І тут йому, на біду, Та меду подали. Розсмакував бісів син Та все було ходить, Стане, шельма, під вікном Та й «меду» заводить. Що не гнали хазяї – Ні, не відігнати, Ото ж його до джмелів Здумали післати* (С. В. Руданський. Циган-пасічник).

Типовою рисою цигана є схильність до крадіжок, про це йдеться у творах С. В. Руданського, Г. Ф. Квітки-Основ'яненка: *Сидить циган на городі Темньої ночки, До блискавки вибирає Чужі огірочки* (С. В. Руданський. Циган в огірках); *Циган сало із горшка, Живо із пекарні, Через цвинтар позадузь Та й до паламарні* (С. В. Руданський. Циган на сповіді); *Той як затрусився і повинився уо всім, що як почав з курей красти, та бачачи, що грошки перепадують, так він і дальш; як зазнався з москалями, що великі промисли робили і по усім усядам крали, та з циганами, прирощеними злодіями; як і де з ними і кого обікрав, – усе розказав; далі – як і старця немоцного зарізав, надіючись у нього грішми поживитися; усе дочиста розказав, і як на других пеню зводив* (Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. Перекопишполе).

Риса «шахрайство» представлена в таких прислів'ях: *обдурив мов циган на ярмарку* [20: 159]; риса «баришник» репрезентована в таких пареміях: *загнув (заправив) як циган за батька* [20: 159]; риса «перекупник», пов'язана з продажем коней через ознаку хитрості, зафіксована у стійкому народному порівнянні: *мінється як циган* [20: 159].

Про хитрість і шахраюватість циган пише М. П. Левицький у творі «Союзник»:

А я думав виглядати вас на ярмарку. Знаєте що? Дайте мені коня, я буду його продавати, як свого. **Як візьму сімдесят, то вже могорич із вас буде, а може й більше візьму, то вже тоді нехай те, що поверх, буде моє. Добре?**

— Ну а як не візьмеш сімдесят? — спитав Гершко.

Циган вороже подивився на його.

— Візьму.

— Ну, а як і справді не візьмеш? — спитав отець Никодим.

Циган добув з кишені гаман, вийняв десять карбованців і подав панотцеві.

— **Ось нате вам завдаток 10 карб., — сказав він. — Як не продам коня, то ви його заберете й продасте почтареві. Я знаю, що він вам дає шістьдесят. Нехай вам лишиється мій завдаток, тоді вам усе одно вийде сімдесят, — я завдатку назад не візьму й могоричу ніякого не хочу. От при свідках кажу** (М. П. Левицький. Союзник, с. 176);

— Скільки взяли?

— Сімдесят.

— Ну, що? — казав **циган** оконові, — **може, збрехав я? У мене діло на совість. Дайте мені заробити п'ять карбованців і беріть коня.**

(М. П. Левицький. Союзник, с. 177).

Зображуючи головного героя цигана Лукача Радю О. Ю. Кобилянська наголошує на морально-етичних рисах циганів, підсилюючи цю характеристику порівняннями «злий, як вовк», «хитрий, як лис»: **Вона мала за чоловіка отамана циганів і розбійників Лукача Радю, злого, як вовк, хитрого, як лис, і гарного, як боярин** (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 68).

Типаж «циган» постає хитрою і пахракуватою людиною. Про це свідчать і фразеологізми: **крутить як циган світом** [5: 66]; **крутить як циган точило** [5: 66]; **хитрий як циган** [5: 68]; **крутити як циган сонцем** — про хитрого чоловіка [5: 220]; **крутить як циган сонцем** — розпоряджається ким-небудь за власним розсудом [20: 159]; верховодити [14: XI: 208]; хитрувати, пахракувати [20: 159].

У народній уяві циган був бідною людиною, часто це супроводжувалося тим, що він вживає алкогольні напої, про що свідчать такі контексти:

Коло монополії справді стояв циган у компанії своїх приятелів. О. Никодим підійшов до них. У цигана вже очі світилися весело після доброго торгу та шкляшка горілки.

— **Оце я, батюшко, їх до “союзу” еднаю, — показав він на Шасту і Чемерицю. — Буде у нас “союз” не гірший, як у Почаїві** (М. П. Левицький. Союзниця, с. 178);

Був собі колись якийсь-то циган, та такий же то прогіркий п'яниця, що й не приведи господи! Чи є у його яка копійчина, так і несе її у шинк, чи яка жупанина — він і її туди ж пре! А жінка з дітьми, голі й босі, пропадають без хліба... (П. О. Куліш. Циган, с. 156);

А батько, я ж кажу, волочиться по шинках та п'є, та гайнує, та б'ється навкулачки з мужиками. Поб'ють йому усю пику, попідставляють окуляри, порозривають на ньому одежу, спакосять нінащо чоловіка; от тоді вже він і тягне до господи та й лежить під шатром, як той кабан у берлозі, поки йому одлигне там трохи на серці. Такий-то вдався собі навіжений циган! (П. О. Куліш. Циган, с. 156); **Да вже як зусім осмеркло, він [циган] змігся та і впав, як сніп, п'яний на поміст. От тоді пан звелів знов одвезти його та й покласти на дорозі. Так і зробили** (П. О. Куліш. Циган, с. 158).

Дієслівний ряд *вискакує, виспіває, кричить, гогоче, частує, п'є, погукує, їватує, коїть лиху годину* характеризує емоційну поведінку цигана:

А циган же то вискакує та виспіває напередими, кричить, гогоче, частує народ і сам п'є – так що й перестало йому нема. Знай тільки погукує: Гей грай, коли граєш, Коли чорні брови масиш!.. Вже й вечір, а циган їватує, а циган коїть лиху годину! (П. О. Куліш. Циган, с. 158).

Цигани, посварившись між собою, можуть вигнати немилосердно своїх із табору, зокрема про це пише О. Ю. Кобилянська:

... *цигани, коло котрих тулився звичайно, посварилися між собою і погнали його* [цигана] *шукати хліба в світі* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 96).

Факультативними рисами циган у народній уяві є мистецьке чуття, музичність, співучість. Це підкреслює і О. Ю. Кобилянська в повісті «В неділю рано зілля копала...»: *Та недовго тривала мовчанка між затривоженими циганами. Піднявся знов з-поміж них старий батько Андронаті, високий, тонкий, бородатий циган, перший музика між ними, ба навіть і тепер зі скрипкою в руках* (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 10); *Піднявся тепер на ті слова з свого місця музика Андронаті* [циган] (Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала, с. 13).

Ці риси відбито і в фразеологізмі *гине як циган за музикою* [20: 159].

Відомо, що «роми ще в часи існування Візантійської імперії славилися як чудові музики, танцюристи, жонглери, дресирувальники ведмедів, мавп та інших тварин» [8: 258].

Отже, типаж «циган» проаналізовано з боку етнокультурних і соціокультурних характеристик. Типовими видами діяльності ромів були конярство, ковальство, проте бджільництвом, випасом овець тощо цигани не займалися. Традиційно цигани (переважно жінки) асоціювалися з ворожінням, чаклуванням.

Спорадично представлений фрейм «Зовнішні характеристики» цигана.

Соціокультурні характеристики типажу «циган» дуже щільно пов'язані з етнокультурними поглядами на циган. Домінуючою тенденцією є належність до «чужого», тому їм приписуються переважно негативні риси.

У народних уявленнях негативне ставлення до циган (ромів) переважно мотивується їх схильністю до різних форм шахрайства та обману. Роми наживалися на довірливості людей, знаходячи у всьому зиск. Серед інших таких негативних рис, які багато в чому зумовлені характером чужої культури є: намагання добитися свого, підкорити волю, хвалькуватість, пожадливість, байдужість, незвичність у побуті тощо. Мистецьке чуття, музичність, співучість належать до факультативних рис циган.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балясникова О. В. «Свой-чужой» в языковом сознании носителей русской и английской культур: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка». – М., 2003. – 224 с.
2. Беліков О. В. Циганське населення України (XVI – XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України». – Донецьк, 2003. – 21 с.
3. Данілкин О. Культурно-антропологічна ідентифікація циганів України [Електронний ресурс] / Олексій Данілкин // Науковий збірник Міжнародної циганознавчої

- науково-практичної конференції – 2007. – С. 155-161. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzzpmv/2008_15/S155-161.pdf
4. Данилків О. Релігійні вірування циган // Людина і світ. – 1995. – №5. – С. 20-23.
 5. Доброльожа Галина. Красне слово – як золотий ключ: Постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій. – Житомир : Вид-во «Волинь», 2003. – 160 с.
 6. Зіневич Н. О. Циганський етнос в Україні (історіографія та джерела): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». – К., 2005. – 20 с.
 7. Кузьміна Сніжана. Цигани в етнічній структурі населення Бессарабії в першій половині XIX ст. /Сніжана Кузьміна // Краєзнавство. – 2013. – № 1. – С. 41-46.
 8. Курочкін Олександр. «Карнавальні цигани»: етнічний стереотип і обрядова маска [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/26911/20-Kurochkin.pdf?sequence=1>
 9. Маїчок Зоряна. Що сільце, то нове сільце [текст]: словник фразеологізмів Західного Полісся. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 476 с.
 10. Наулко В. І., Зіневич Н. О. Цигани в Україні [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2013. – 688 с.: іл. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Tsyhany> (останній перегляд: 15.06.2018).
 11. Пискуновъ Ф. М. Малороссійско-червонорусскій словарь живаго и актовaго языка. Изданіе второе. – Київ, 1882. – 304 с.
 12. П'ятаченко С. Москаль, жид, циган в українському фольклорі: стереотипні сприйняття [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.litforum.org/index.php?r=14&a=182>
 13. Сілецький Юрій. Нація скрипки і кувадла. Чи справді такий страшний циган, як його малюють? /Юрій Сілецький. Тиждень ua. 21 жовтня 2010 року.
 14. Словник української мови: В 11 т. / Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ : Наук. думка, 1970-1980.
 15. Сукаленко Т. М. Типаж «циган» через призму українських прислів'їв та приказок // Література та культура Полісся. Сер. : Філологічні науки : зб. наук. пр. / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – Вип. 82. – С. 241–253.
 16. Тарасов Е. Ф. К построению теории межкультурного общения // Языковое сознание. Формирование и функционирование. – Москва, 1998. – С. 21–36.
 17. Українські приказки, прислів'я та інше. Збірники О. В. Марковича і других. Спорудив М. Номис. – С.-Петербург, 1864. – 333 с.
 18. Українські прислів'я та приказки / Упорядкування С. В. Мишанича та М. М. Пазяка. – Київ : Видавництво художньої літератури: «Дніпро», 1984. – 390 с.
 19. Филипчук С. В. Релігійвбір сучасних ромів на Закарпатті: протестантизм / С. В. Филипчук // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Історичне релігієзнавство. – 2012. – Вип. 7. – С. 261–266. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NznuoairD2009_2012_7_25

20. Юрченко О. С., Івченко А. О. Словник стійких народних порівнянь. – Х.: Основа, 1993. – 176 с.

Сукаленко Т.М., канд. фітол. наук, доцент

Национальный университет государственной фискальной службы, Ирпень

ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ТИПАЖИ XIX В.: «ЦЫГАН»

В статье разработана модель описания лингвокультурного типажа «цыган», зафиксированного в украинском художественном дискурсе XIX века с учетом его понятийных, образно-перцептивных, оценочных и ценностных характеристик.

Ключевые слова: лингвокультурный типаж «цыган», перцептивно-образные и ценностные характеристики, фрейм, слот.

Sukalenko T.M., Cand. filol Sciences, Associate Professor

National University of the State Fiscal Service, Irpin

LINGUO-CULTURAL TYPES IN THE XIX CENTURY: “GIPSY”

The article suggests the model of description of the linguistic-cultural type «gipsy» introduced in the Ukrainian artistic discourse of the XIX th century with due regard to its perceptual-pictorial and evaluative characteristics.

Key words: the linguistic-cultural type «gipsy», perceptual-pictorial and evaluative characteristics, frame, slot.

УДК 81'233

Самигулина Ф.Г., к.ф.н., доц.

Южный федеральный университет, Ростов-на-Дону, Россия

СПЕЦИФИКА РЕЧЕМЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОНТОГЕНЕЗЕ: НА ПРИМЕРЕ ДИСКУРСА РУССКО- И АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ДЕТЕЙ

В статье рассматривается речевая практика дошкольников, репрезентирующая значимое влияние особенностей развития когнитивных процессов в онтогенезе на формирование речемыслительной деятельности детей в возрасте от трех до пяти лет; демонстрируется доминирование правопапушарного когнитивного стиля в мышлении ребенка; отражающееся в алогичности, образности, наглядности, конкретности его мышления, преимущественном антропоморфизме когнитивных представлений в данный период развития речемыслительного механизма; исследуется характер детской речи в сопоставительном аспекте на материале дискурса русско- и англоязычных детей.

Ключевые слова: онтогенез речи, когнитивные стили мышления, речемыслительная деятельность, детский дискурс.

ФІЛОСОФІЯ МОВИ І КУЛЬТУРИ

<i>Абрамович С.Д.</i> «СЛОВО ТВОЕ <... > СВЕТ СТЕЗЕ МОЕЙ». СЛОВО И СВЕТ КАК НЕРАЗРЫВНО СОПРЯЖЕННЫЕ КАТЕГОРИИ БИБЛЕЙСКОЙ КАРТИНЫ ТВОРЕНИЯ МИРА	5
<i>Хо Сун Чхоль</i> ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В КОРЕЇ	15
<i>Мех Н.О.</i> БІБЛІЙНІ ТЕКСТИ В КУЛЬТУРНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНЦІВ.	17

ПСИХОЛОГІЯ МОВИ І КУЛЬТУРИ

<i>Астрахан Н.І.</i> ПСИХОАНАЛІЗ ЯК ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА: МІЖ НАУКОВИМ ТА ХУДОЖНІМ ДИСКУРСОМ	24
--	----

НАЦІОНАЛЬНІ МОВИ І КУЛЬТУРИ В ЇХ СПЕЦИФІЦІ ТА ВЗАЄМОДІЇ

<i>Шкіцька І.Ю.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВИЛА ВЗАЄМНОГО ОБМІНУ В СИТУАЦІЯХ МАНІПУЛЮВАННЯ ПОЗИТИВОМ	32
<i>Ярмак В.І.</i> СЕРБСЬКІ ДВОВИДОВІ ДІЄСЛОВА ТА НЕДОСТАТНЄ ДІЄСЛОВО «ВЕЛИМ» У ПРОЗОВИХ ФОРМАХ	40
<i>Сорокін С.В.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КЛАУЗИ В СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ	51
<i>Мудринич С.Ю.</i> ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ СЛІВ СЕМАНТИКИ СТАНУ В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ ТА ГЕРМАНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ.	64
<i>Бундза І.В.</i> ВІД ІМЕННИКІВ <i>SINGULARIA TANTUM</i> НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОЧУТТІВ У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	72
<i>Лях І.В., Ліхонієрст О.Г.</i> НОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ГІРНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ)	79
<i>Симоненко І.В.</i> СЛОВОЗМІНА ПРИКМЕТНИКІВ ЖІНОЧОГО РОДУ В СХІДНОПОЛІСЬКИХ ГОВІРКАХ УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ	84

Слободян О.В. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕОГРАФІЧНИХ НАРОДНИХ ТЕРМІНІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕЛЬЄФОМ В УКРАЇНСЬКИХ СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРКАХ ЛУГАНЩИНИ	89
Спільник Т.М. НЕСТАНДАРТНІСТЬ ЗМІСТУ ПРЕДИКАТИВНОЇ ЧАСТИНИ СКЛАДНИХ ГРАДАЦІЙНИХ РЕЧЕНЬ, ЩО ВІДПОВІДАЄ КРИТЕРІЮ ДОСТАТНОСТІ	97
Стаценко Е.Н. ИСТОРИКО-ГЕНЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД В УСТАНОВЛЕНИИ ПАРАДИГМАТИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ СИНОНИМИЧЕСКОЙ ПАРЫ <i>ЕСТЬ</i> И <i>КУШАТЬ</i> В КОНТЕКСТЕ КОГНИТИВНОЙ ТЕОРИИ	103
Юсікова О.В. ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД ДИНАМІКОЮ ПОБУТОВОЇ ЛЕКСИКИ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ГОВІРКИ СЕЛА БОГДАН РАХІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	109
Костовська А.В. ВІД МОВИ ВОРОЖНЕЧІ ДО МОВИ ПОРОЗУМІННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ	114
Малишева М.А. АДРЕСАТНА КАУЗАТИВНА ДІЯ В ІМПЕРАТИВНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	121
Князь Т.М. ПОРІВНЯЛЬНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ БІДНОСТІ	127
Богомольникова Н.А. МИКРОТОПОНИМИЯ ГОМЕЛЬЩИНЫ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	132

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ

Станкевич А. ЗВУКОВЫЕ СРЕДСТВА ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ВНЕОБЯДОВОГО НАРОДНО-ПЕСЕННОГО ТВОРЧЕСТВА ГОМЕЛЬЩИНЫ	139
Борбенчук І.М. ФУНКЦІЇ ОНІМІВ У ТВОРЧОСТІ КАТУЛЛА	145
Гутикова А.В. ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В УСТАВЕ ООН	149
Невська Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ТИПОЛОГІЇ ДИСКУРСИВІВ В ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ	153
Портнова-Шаховская А.В. СУГГЕСТИВНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АБСТРАКТНОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ СТРУКТУРЕ «ПЕРВОЙ МОЛИТВЫ КО ГОСПОДУ О ДЕТЯХ»	157
Русецкая И. ЭПИЗОД ОБЩЕНИЯ КАК ДИНАМИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА	161
Слівець В.Р. АНАМАСТЫКОН КІЄВА Ї КАНТЭКСЦЕ АПОВЕСЦІ ВІКТАРА КАРАМАЗОВА “БРАМА”	165
Сыромля Н.Н. СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ РУСИСТИКИ В ОБЛАСТИ ЛИНГВОИМАГОЛОГИИ И ДИСКУРСОЛОГИИ	171

<i>Тачыла Н.Р.</i> АДЭТНАІМІЧНЫЯ ЎТВАРЭННІ Ў ГАВОРКАХ ГРОДЗЕНШЧЫНЫ	176
<i>Урбановіч І.Г.</i> МЕТАФОРА КАК СПАСОБ СІЗДАНАЯ ОККАЗІОНАЛЬНАСТІ.	183
<i>Волчанська Г.В., Гейко Д.</i> ЗАСОБІ ВІРАЖЕННЯ ЛОКАТІВНАСТІ В РОМАНІ «КАРБІ І СКАРБІ» МІРОСЛАВА ДАЧІНЦЯ	187
<i>Креч Т.В., Мілева І.В.</i> ФОРМІРАВАННЕ ЯЗЫКАВОЙ ЛІЧНАСТІ КАК АТРАЖЕННЕ СОВРЕМЕННЫХ ПРОЦЕССОВ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМУНІКАЦЫІ.	192
<i>Shopin P.I.</i> ASYMMETRIES OF EMBODIMENT: WHY THE BODY BOTH HELPS AND HINDERS OUR UNDERSTANDING OF THE WORLD	197
<i>Терещенко С.І.</i> ФРАЗЕАЛОГІЗМІ В КАЗКАХ ВОЛОДЫМІРА КОРОТКЕВІЧА: СЕМАНТЫКА-СТЫЛІСТЫКА ХАРАКТЕРЫСТЫКА ТА ВІДАБРАЖЕННЯ В СУЧАСНАЙ БІЛОРУСЬКАЙ ФРАЗЕАГРАФІІ	202
<i>Герман Л.В.</i> ТРАНСТЕРМІНОЛОГІЗАЦЫЯ ТА ДЕТЕРМІНОЛОГІЗАЦЫЯ АНГЛІЙСЬКАЙ БОТАНІКАН ТЕРМІНОЛОГІІ	209
<i>Панкова Н.М.</i> ГРАМАТЫЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПАРЕМИЙ ВЕТКОВСКОГО РАЙОНА	213
<i>Сошко О.Г.</i> МЕТАФОРЫЧНА ТА МЕТОНІМІЧНА МАДЭЛІ БІБЛІЯНІХ ФРАЗЕАЛОГІЗМАВ НА ПАЗНАЧЕННЯ МАРАЛЬНА- ЭТЫКАН ХАРАКТЕРЫСТЫКА ЛЮДЫНА	217
<i>Грабова А.</i> СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫКАН АСОБЛІВОСТІ ГЕНІТЫВНАН МЕТАФОР В ІДІАСТЫЛІ ЛІНА КОСТЕНКА.	224
<i>Кавалёва А.В., Шур В.В.</i> АРХАІЗАЦЫЯ ТА ПАНАІМІЧНАН АДЗІНАК БЕЛАРУСІ.	228
<i>Галаур С.П.</i> РЕГУЛЯТЫВНАН СПАСІБ ГРАФІКА-АКЦЕНТУАЦЫЯНОГА КОНТРАСТУ І СПЕЦЫФІКА ЧЫТАЦЬКАЙ РЕЦЕПЦЫІ.	234

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦЫЯ

<i>Ковальчук І.М., Ковальчук І.Р.</i> МАВА ТА МАВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ВІДАБРАЖЕННЯ СІМЕЯН ТРАДЫЦЫІ ТУРЕЧЧЫНА (НА МАТЭРІАЛІ СЕРІАЛУ «YENİ GELİN»)	239
--	-----

МОВА І ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

<i>Дорофєєва О.С., Косова С.О.</i> КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ ПОЗИТИВНОЇ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА ТАКТИКИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ПОЗИЦІЇ «УКРАЇНА-ЄС» (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ТА ЗВЕРНЕНЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ОЛЕКСІЙОВИЧА ПОРОШЕНКА)	246
<i>Єфименко О.М.</i> СЛОВОСПОЛУКИ ПЕРІОДУ ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ	253
<i>Любчук Н.В.</i> ВІДТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКАХ	258
<i>Сагірова Л.В.</i> «ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ ВИРТУАЛЬНОГО ВРАЧА» И «ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ ВИРТУАЛЬНОГО ПАЦИЕНТА» В АСПЕКТЕ МЕДИЦИНСКОЙ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИИ	264
<i>Тесленко Н.О., Богданець Н.С.</i> МЕТАФОРИЧНІ МОДЕЛІ В РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ МЕДИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ	271
<i>Семенюк О.А.</i> ДІАЛЕКТНІ МОРФОЛОГІЧНІ РИСИ В МОВІ БЛОГУ ЛЮДМИЛИ ЛІННИК В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ «ВІКНА»	277

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ

<i>Маслова В.А.</i> ПОЭЗИЯ – ПУТЬ ПОСТИЖЕНИЯ СЕБЯ И МИРА (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА УКРАИНСКОГО ПОЭТА ДМИТРИЯ БУРАГО)	283
<i>Муратова Е.Ю.</i> ПРЕЦЕДЕНТНОЕ ИМЯ В ПОЭТИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ КАК ИСТОЧНИК НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ СМЫСЛОВ.	288
<i>Мацевко-Бекерська Л.В.</i> ДІАЛОГ ІНТЕНЦІЙ ЯК ФОРМАТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО СВІТУ	294
<i>Боровко В.</i> МЕТАЛИТЕРАТУРНИЙ ВЕКТОР В СОВРЕМЕННОМ БЕЛОРУССКОМ РОМАНЕ.	303
<i>Хазанова Е.Л.</i> ОНОМАСТИКОН БЕЛОРУССКИХ И УКРАИНСКИХ НАРОДНЫХ НЕОБРЯДОВЫХ ПЕСЕН	308
<i>Никитская Е.И.</i> ЧЕТЫРЕ БЛАГОРОДНЫЕ ИСТИНЫ НИКОЛАЯ ГУМИЛЕВА: О БУДДИЙСКИХ МОТИВАХ В ТВОРЧЕСТВЕ	311
<i>Олещенко Т.О.</i> ЕПІСТОЛЯРІЙ ЯК ЯВИЩЕ ЛІТЕРАТУРИ.	318
<i>Шкляєва Н.В., Николок Т.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТОПОНІМІЧНОЇ ПРОЗИ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ.	322
<i>Бартош Ю.В.</i> АРТИШОК КАК МАЛАЯ СЕТЕВАЯ ПОЭТИЧЕСКАЯ ФОРМА	328
<i>Бєляєва Т.М. (Старостенко)</i> СЕРЕДНЬОВІЧНІ ТРАДИЦІЇ СТВОРЕННЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У ТВОРАХ ПРОВІДНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ АВТОРІВ-ЧОЛОВІКІВ ХХ СТОРІЧЧЯ (НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ ЕРНЕСТА ХЕМІНГВЕЙЯ І ФРЕНСІСА СКОТТА ФІЦДЖЕРАЛЬДА)	333

<i>Гребінник Л.В.</i> ЯВИЩЕ ДЕРИВАЦІЙНОЇ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В МЕЖАХ ІНТЕРСИСТЕМИ.	337
<i>Громова Т.В.</i> К ПРОБЛЕМЕ РЕАЛИЗАЦИИ БАЗОВОЙ МЕТАФОРЫ «МИР – ТЕКСТ» В ПОЭТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ	343
<i>Лавриненко Е.С.</i> РЕЦЕПЦИЯ БИБЛЕЙСКОГО ТЕКСТА В ПОЭТИЧЕСКОМ ТВОРЧЕСТВЕ В.Ф. ХОДАСЕВИЧА	349
<i>Лотоцька К.</i> ГІЛБЕРТ ЧЕСТЕРТОН ОЧИМА МАКСА БІРБОМА: АВТОРСЬКЕ СВІТОБАЧЕННЯ У ПАРОДІЙНОМУ ПЕРЕЛОМЛЕННІ	356
<i>Елисеенко А.П.</i> Б. САДОВСКОЙ, Б. НИКОЛЬСКИЙ И А. ТИНЯКОВ: К ИСТОРИИ ОДНОГО ПОСТЫДНОГО ЭПИЗОДА (1912-1916 ГГ.)	363
<i>Міміна Л.С.</i> ЧАСОПРОСТОРОВІ КОНЦЕПТИ «СХОДУ, ЗАХОДУ» САЛМАНА РУПДІ	370
<i>Антонова О.</i> БАЛКАНИ І «БАЛКАНІЗМ» У ТЕОРЕТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ	379
<i>Просіна К.М.</i> ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗІВ ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ РОМАНІВ ЕРІХА МАРІЇ РЕМАРКА «ZEIT ZU LEBEN UND ZEIT ZU STERBEN» ТА ІВАНА БАГРЯНОГО «ЛЮДИНА БІЖИТЬ НАД ПРІРВОЮ»	384
<i>Наумова Т.М.</i> НАЗВИ ОСІБ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ У ТВОРАХ ІВАНА ФРАНКА ТА ВОЛОДИМИРА САМІЙЛЕНКА.	391
<i>Шелест Г.Ю.</i> НАТАЛЕНА КОРОЛЕВА – МАЛОВІДОМИЙ КЛАСИК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	397
<i>Нетлих Ю.А.</i> ТЕКСТУАЛІЗАЦІЯ ТАНЦЮ У ВІРШІ «ІСПАНСЬКА ТАНЦВНИЦЯ» Р. М. РІЛЬКЕ	402
<i>Бондар А.С.</i> ЧЕРГОВА ЗУСТРІЧ УКРАЇНЦІВ З НАЦУМЕ СОСЕКІ (НАЦУМЕ СОСЕКІ «ДЕСЯТЬ НОЧЕЙ СНІВ» ХАРКІВ: ФОЛІО, 2017. – 216 С.)	412
<i>Вергеев С.А.</i> ОБРАЗ РУСАЛКИ В ПРЕДСТАВЛЕНИЯХ БЕЛОРУСОВ	416
<i>Гулевич Я.П.</i> КУМ И КУМА: МОТИВЫ ВЕЛИЧАТЕЛЬНЫХ РОДИЛЬНО- КРЕСТИЛЬНЫХ ПЕСЕН	420
<i>Полуян Е.Н.</i> ПОХОРОННО-ПОМИНАЛЬНЫЕ ТРАДИЦИИ ЖИТЕЛЕЙ ЖИТКОВИЧСКОГО РАЙОНА ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ	421
<i>Кастрица Е.А.</i> ПРИМЕТЫ И ПОВЕРЬЯ КОРМЯНСКОГО РАЙОНА ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ	426
<i>Глузд В.И.</i> КУПАЛЬСКАЯ ОБРЯДНОСТЬ И ПОЭЗИЯ ЖЛОБИНСКОГО РАЙОНА ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ	431
<i>Новак В.С.</i> ТРАДИЦИИ РОДИЛЬНО-КРЕСТИЛЬНОЙ ОБРЯДНОСТИ ЕЛЬСКОГО И КОРМЯНСКОГО РАЙОНОВ ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ.	434
<i>Новак В.С., Поборцева Е.В.</i> MYTHOLOGICAL REPRESENTATION RELATED TO THE WEDDING RITUAL IN GOMEL REGION	438
<i>Цыбакова С.Б.</i> МИФОПОЭТИЧЕСКИЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ДЕРЕВЬЯХ В ТВОРЧЕСТВЕ АНАТОЛИЯ КОЗЛОВА	442

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

<i>Балабін В.В.</i> СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДАЧА	448
<i>Зеленська О.П.</i> ТРУДНОЩІ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ ...	453
<i>Знаць О.Ф.</i> КОНТРАСТ ЯК МОВНИЙ МЕХАНІЗМ У НОВЕЛАХ Й. В. ГЕТЕ	459
<i>Братусь Т.В., Купріянов Є.В., Юрченко О.М.</i> СЕГМЕНТАЦІЯ ТЕКСТУ ПЕРЕКЛАДУ ЗА СЛОВОСПОЛУЧЕННЯМИ У COMPUTER-AIDED TRANSLATION СИСТЕМАХ	463
<i>Дюжєв С.А.</i> ДУХОВНИЙ, ДУШЕВНИЙ І ЛАНДШАФТНИЙ КОНТИНУУМ ФЕНОМЕНУ РОЗСЕЛЕННЯ (ПАМ'ЯТЬ, УМІННЯ, ПСИХІКА САМОВИЗНАЧЕННЯ, СВІТОВІДЧУТТЯ)	468
<i>Михайлова О.Г.</i> МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОФІЦІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ДИСКУРСИВНОЇ ЛАНКИ «НАЧАЛЬНИК-ПІДЛЕГЛИЙ»)	477

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

<i>Онкович Г.В., Онкович А.Д.</i> КОНФЕРЕНЦІЯ «МОВА І КУЛЬТУРА» ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕДІАОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ	486
<i>Дьячук С.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «РЕКЛАМА ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ»	491
<i>Дементьева Т.Г.</i> ПОДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ К МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ОБЩЕНІЮ НА БАЗЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ.	494
<i>Кучеренко О.Ф.</i> УКРАЇНСЬКИЙ КОМУНІКАТИВНИЙ ЕТИКЕТ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	498
<i>Чемоданова М.Ф.</i> ВЗАЄМОДІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИЙ МОВИ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ..	503
<i>Вошк Н.Г.</i> ЧИТАЦЬКІ ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ ПОЛІТНУ ІМ. ЮРІЯ КОНДРАТЮКА)	508
<i>Кондратюк Е.С.</i> ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТЕКСТОВО-КОММУНИКАТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ НА ПРОДВИНУТОМ ЭТАПЕ	512
<i>Ковальчук В.І.</i> КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	517
<i>Савченко А.В.</i> АУДИОВІЗУАЛЬНІЕ МАТЕРІАЛИ НА ЗАНЯТТЯХ ПО ІНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	521

<i>Лисенко Л.В.</i> МЕНТАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ З ПОЗИЦІЇ СТЕРЕОТИПНИХ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ	525
<i>Шукина Ю.В.</i> ПРОБЛЕМА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ДУШИ И СОЗНАНИЯ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ АНТИЧНЫХ ФИЛОСОФОВ И УЧЕНЫХ – ПСИХОЛОГОВ НОВОЙ ЭРЫ	532
<i>Сукаленко Т.М.</i> ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТИПАЖІ ХІХ СТ.: «ЦИГАН»	543
<i>Самигулина Ф.Г.</i> СПЕЦИФИКА РЕЧЕМЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОНТОГЕНЕЗЕ: НА ПРИМЕРЕ ДИСКУРСА РУССКО- И АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ДЕТЕЙ	555
<i>Хоминич Г.И.</i> ВАРИАЦИИ ОБРАЗОВ, МОТИВОВ И СЮЖЕТОВ В МЕТАФОРИЧНОМ ТЕКСТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТА Ф. НИЦШЕ «ТАК ГОВОРИЛ ЗАРАТУСТРА» И ТЕКСТА И. БУНИНА «ГОСПОДИН ИЗ САН-ФРАНСИСКО»)	560
<i>Науменко А.А.</i> СЕМАНТИЗАЦІЯ ФОНІЧНИХ СТРУКТУР ПОЕТИЧНОГО ОРИГІНАЛА В ПЕРЕКЛАДІ	569
<i>Козлик І.</i> ЗДОБУТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ АНГЛІСТИКИ	577

Наукове видання

«МОВА І КУЛЬТУРА»

Випуск 21

Том II (191)

Редактор: *О.Г. Бураго*

Макет і комп'ютерне верстування: *О.Л. Мумінова*

Підписано до друку 07.05.2018 р.
Формат 60 x 84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура «Тип Таймс».
Обл.-вид. арк. 40. Ум.-друк. арк. 31,85. Наклад 300 прим. Зам. № 1786-2.

Видавничий дім Дмитра Бураго

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 2212 від 13.06.2005 р.

Тел./факс: (044) 227-38-28, 227-38-48; e-mail: conf@burago.com.ua

www.burago.com.ua

Адреса для листування: 04080, м. Київ-80, а/с 41